هفته آینده خاموشی داریم

سخنگوی صنعت برق گفت: براساس پیش‌بینی‌ها اوج بار مصرف برق در هفته پیش رو به ۶۰ هزار مگاوات می‌رسد که رکوردی در پیك مصرف برق به حساب می‌آید. مصطفی رجبی‌مشهدی، سخنگوی صنعت برق با اشاره به این‌که گرم‌ترین روز خرداد براساس پیش‌بینی هواشناسی، روز شنبه ۲۲ خرداد خواهد بود و هفته بسیار گرمی را درپیش رو داریم، گفت: «براساس جزئیات آماری، هفته آینده صنعت برق کشور امکان تولید ۵۴ هزار مگاوات در پیك مصرف را دارد و اختلاف بین مصرف و تولید باید به وسیله رویکرد مدیریت مصرف جبران شود.» وی در بیان تکمیل عملیات تعمیرات نیروگاهی افزود: «در حال حاضر ۴۰۰۰ مگاوات از تعمیرات نیروگاهی تا ۱۵ خرداد به اتمام رسید و پیش‌بینی می‌شود، صنعت برق حرارتی در روزهای پیش رو به ظرفیت تولید عملیاتی ۵۰ هزار مگاوات برسد.» کمبود ۴۰۰۰ مگاواتی مدنظر مرتبط تولید نیروگاه‌های برق‌آبی است که با توجه به خشکسالی به حداقل رسیده است. / فارس

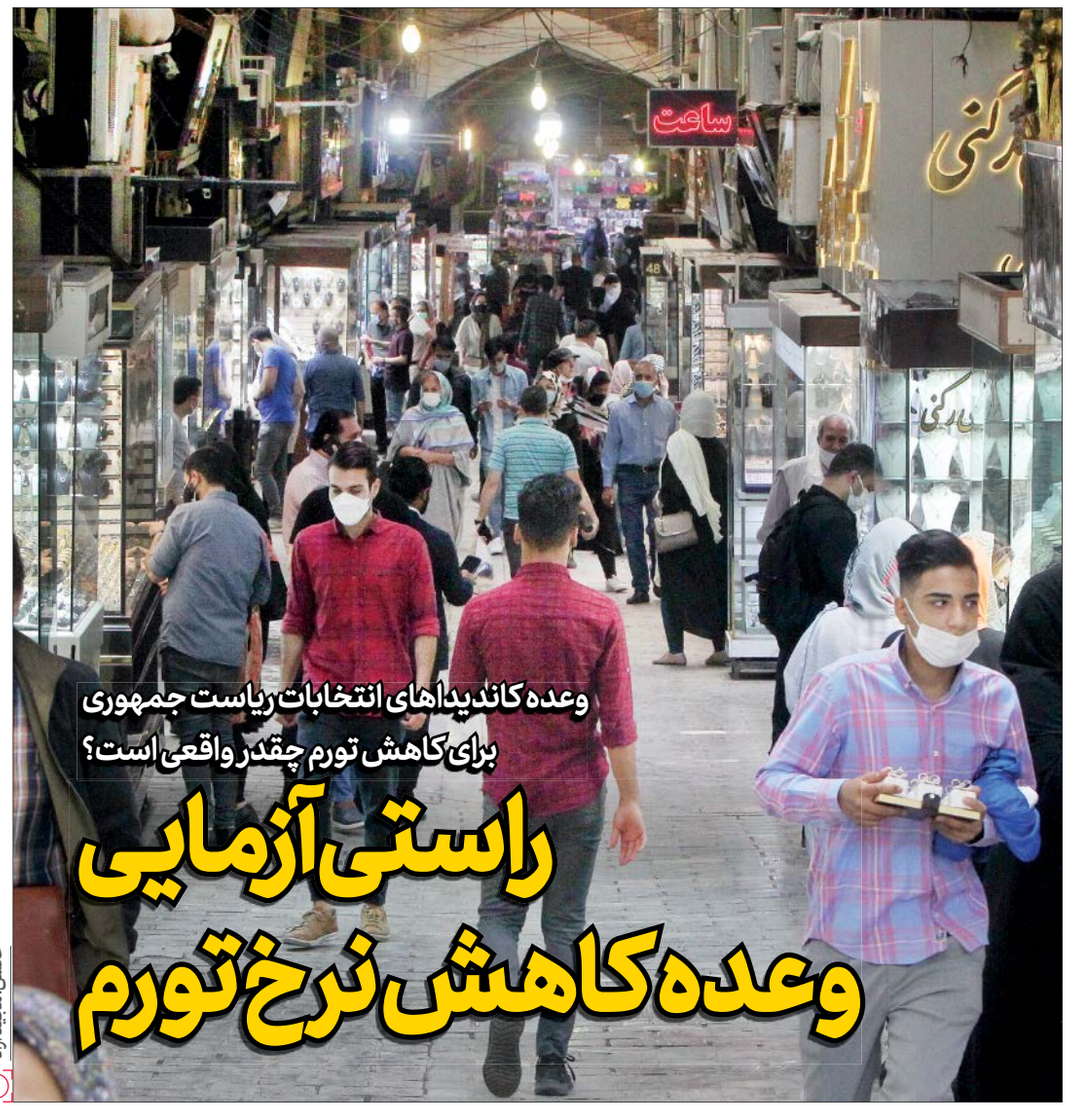

عکس: مجید آزاد

وعده کاندیداهای انتخابات ریاست جمهوری برای کاهش تورم چقدر واقعی است؟

راستی‌آزمایی وعده کاهش نرخ تورم

امین محمودی
اقتصاد

«نرخ تورم را کاهش خواهیم داد. نرخ تورم تک رقمی می‌شود. طی سه سال به تورم زیر ۵ درصد می‌رسیم. تورم، بزرگ‌ترین معضل اقتصاد ایران است و برای آن برنامه داریم. مشکل اصلی کشور تورم است که باید کاهش یابد. من اقتصاددان هستم و می‌دانم چطور باید تورم کاهش یابد.» این جمله‌ها که خوانده‌اید شعارهای انتخاباتی نامزدهای ریاست جمهوری است. در حالی که طی ادوار گذشته، این مورد پای ثابت شعارهای انتخاباتی بوده و در این دوره هم شنیده می‌شود. اقتصاد ایران چند بار طعم تورم تک رقمی را چشیده اما دوام نداشته‌است. از این رو جام‌جم به بررسی یکی از اصلی‌ترین وعده‌های نامزدهای انتخاباتی که نرخ تورم است پرداخته که آیا امکان کاهش آن با توجه به شرایط فعلی اقتصاد ایران وجود دارد یا خیر؟ مشروح این گزارش را بخوانید.

نرخ ارز

همیشه افزایش نرخ ارز به عنوان عامل اصلی نرخ تورم مطرح می‌شود. اما حقیقت اینجاست عملکرد دولت‌ها باعث کاهش ارزش پول ملی و ایجاد تورم خواهد شد. به این صورت که دولت‌ها به‌خصوص در ایران که یک کشور تورمی است در چهار سال ابتدایی فعالیت نرخ ارز را با وجود تورم دو رقمی ثابت نگه می‌دارند و پس از چند سال فشرده شدن فنر قیمتی در چهار سال بعدی با جهش نرخ ارز روبه‌رو می‌شود که تورم هم به دنبال آن بالا می‌رود.

زمانی که نرخ ارز به عنوان پایه اصلی کشف قیمت کالاها معرفی می‌شود دولت‌ها باید سالانه به میزان نرخ تورم به قیمت آن بیفزایند تا مانع فشرده شدن فنر قیمت شوند.

به بیان بهتر اگر سالانه ۲۰ درصد تورم وجود دارد باید سالانه به همین میزان به نرخ ارز افزوده شود. از سوی دیگر باید توجه داشت در اقتصادی که تورم دو رقمی وجود دارد بازارهای مالی غیرمولد سودده‌تر از تولید است. منظور از درصدهای نرخ تورم حاصل میانگین قیمت‌هاست. در تمام انواع تورم، ارزش واقعی و نه اسمی پول پایین می‌آید.

پول پرقدرت

پول‌های کاغذی از وقتی وارد چرخه تجارت شد مواردی مانند تورم را به وجود آورد. برخی کارشناسان بر این باورند تا زمانی که تجارت بر پایه طلا و نقره انجام می‌شد موضوعاتی مانند تورم در اقتصاد جایی نداشت. به این دلیل که تجارت با پشتوانه طلا و نقره انجام می‌شد اما یکباره پول کاغذی وارد چرخه تجارت شد.

کشورها تصمیم گرفتند برای خود پول ملی تعریف کنند و به ازای طلا و منابعی که در اختیار داشتند، پول چاپ کنند. اما کار به جایی رسید که برخی کشورها وقتی به پول نیاز داشتند بدون پشتوانه اقدام به چاپ پول کردند و این موضوع باعث شد تورم به جامعه تحمیل شود. به این دلیل که پول بدون پشتوانه و پر قدرت به ایجاد تورم منجر خواهد شد.

با این تفاسیر، مواردی که منجر به تورم می‌شوند چاپ پول و افزایش نقدینگی و همچنین سرعت گردش پول در جامعه است.

انواع تورم

تورم قابل پیش‌بینی، تورم غیرمنتظره، تورم عادی، تورم پنهانی، تورم تقاضایی، تورم هزینه‌ای، تورم وارداتی، تورم جهشی و تورم رکودی ازجمله انواع نرخ تورم است. طی سال‌های گذشته انواع تورم در ایران تجربه شده و اکنون چند تورم همزمان در اقتصاد ایران وجود دارد.

از تورم وارداتی گرفته تا تورم تقاضایی و تورم رکودی. علل اقتصادی تورم به مجموعه برخورد دستگاه‌های اقتصادی با مساله قیمت‌ها، سیاست پولی، اعتباراتی و ارزی مربوط می‌شود. عوامل متعددی در این مجموعه موجب افزایش تورم در بخش اقتصادی می‌شوند که عبارتند از: افزایش حجم پول در گردش، اعتبارات بانکی بی‌رویه، واردات حساب‌نشده، کم‌توجهی به بخش تولید، صنایع مونتاژ، افزایش هزینه‌های دولتی، وجود واسطه‌ها و دلال‌ها در اقتصاد، صدور کالاهای مورد نیاز جامعه به خارج، ناسالم بودن نظام توزیع و ناهماهنگی میان بخش‌های مختلف تولید است.

این موارد هم طی سال‌های گذشته در اقتصاد ایران ملموس بوده و کسانی که با تولید سر و کار داشتند با این رویه برخورد کردند که به آنها بی‌توجهی شده و به نظام واردات توجه بیشتری می‌شود.

تورم با حرف کاهش پیدا نمی‌کند

در شرایطی که اقتصاد ایران با مسائل و موارد مختلفی روبه‌روست وعده‌های واهی می‌تواند موجب از دست رفتن سرمایه‌اجتماعی شود. هنوز بسیاری از مردم به یاد دارند که در انتخابات سال ۹۶ اعلام شد تحریم‌های هسته‌ای برداشته شد و تحریم‌های دیگر هم برداشته خواهد شد اما نه‌تنها این موضوع محقق نشد بلکه همه تحریم‌های اقتصادی، هسته‌ای و ... علیه ایران بازگشت. این موضوع باعث از دست رفتن سرمایه‌اجتماعی مردم نسبت به دولت خواهد شد. از سوی دیگر وعده کاهش نرخ تورم در شرایطی که نظام جامع مالیاتی در کشور راه‌اندازی نشده و تحریم‌ها برقرار است و فروش نفت از طریق دور زدن تحریم‌ها انجام می‌شود نمی‌توان وعده قطعی کاهش تورم داد.

به این صورت که برخی نامزدها تورم تک‌رقمی زیر ۵ درصد را بیان می‌کنند اما از راهکار اجرایی سخن نمی‌گویند. با این تفاسیر کاهش نرخ تورم شدنی است اما این کاهش باید متناسب باشد. تصور کنید یك نفر اقدام به کاهش وزن خود کند و یکباره در یك ماه ۲۰ کیلوگرم وزن کم کند. در نگاه اول هم اراده او تحسین می‌شود هم از او راهکار دستیابی به این هدف درخواست خواهد شد اما اگر با همان فرد یك‌سال بعد ملاقات شود به وزن قبلی خود باز خواهد گشت. حالا صحبت از تورم است. اگر نامزدها قصد داشته باشند تا عوامل دستوری و غیراقتصادی و غیرواقعی اقدام به قفل کردن منابع در بخش‌های مختلف غیرتولیدی کنند هم تولید از نقدینگی بی‌بهره می‌ماند و هم قدرت خرید کاهش خواهد یافت اما در مقابل تورم کاهش می‌یابد. تورم در زمانی کاهش خواهد یافت که دولت بتواند درآمد و هزینه‌های خود را برابر کند و کسری بودجه خود را از طریق اوراق مشارکت، چاپ پول بانك مرکزی و استقراض از صندوق توسعه ملی جبران نکند.

معنای ساده افزایش سطح عمومی قیمت‌ها

تورم به معنای روند فزاینده و نامنظم افزایش قیمت‌ها در اقتصاد است. به بیان بهتر، افزایش سطح عمومی قیمت‌ها تورم نامیده می‌شود. محاسبه نرخ تورم به عوامل زیادی بستگی دارد.

شاید نام تورم کالاهای اساسی یا کالاهای مصرفی را شنیده باشید. مرکز آمار ایران و بانک مرکزی، مسؤول استخراج آمارهای مختلف از جمله تورم هستند. طی سال‌های گذشته آمار این دو نهاد استخراج‌کننده با هم متفاوت بود که دلیل اصلی آن داده‌های مورد بررسی است.

به این معنا که گستره مرکز آمار ایران نسبت به بانک مرکزی در بررسی آمارها بیشتر است. از این رو همیشه نرخ‌های اعلامی از سوی این مرکز نسبت به بانک مرکزی کمتر است. به عنوان مثال، نرخ تورم کشور از سوی بانک مرکزی ۴۲ درصد اعلام می‌شود و مرکز آمار ۳۵ درصد اما ظاهرا اکنون مرجع فقط مرکز آمار ایران است. حالا به بحث اصلی گزارش بازگردیم. زمانی که صحبت از تورم می‌شود باید توجه داشت از گرانی کالاها صحبت می‌کنیم. شاید برای برخی افراد، نرخ‌هایی که توسط مرکز آمار اعلام می‌شود ملموس نباشد و بیان کنند کالایی که خریداری کرده‌اند نسبت به چند ماه گذشته افزایش صد درصدی داشته و چگونه تورم ۳۰ تا ۴۰ درصد اعلام می‌شود. در این باره باید توضیح داد محاسبه نرخ تورم به این صورت است که مجموعه کالاها نسبت به مدت مشابه سال گذشته و همچنین سال پایه که در نظر گرفته می‌شود، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

حتی برای خانوارهایی که دارای مسکن، لوازم خانگی و مواردی از این قبیل هستند در محاسبه نرخ تورم می‌آید و تورم بخش مسکن، کالاهای اساسی و غیره به صورت جداگانه و مجموع اعلام خواهد شد.

مردم در ایجاد تورم نقش ندارند

لطفعلی بخشی
اقتصاددان

تورم یك پدیده کاملا پولی است و تنها دولت‌ها قادر به ایجاد آن هستند و ملت‌ها هیچ نقشی در خلق آن ندارند. در واقع یك رابطه مستقیم بین حجم کالاها و خدمات و حجم پول موجود در جامعه و تورم وجود دارد. در کشورهای در حال توسعه مانند ایران دولت‌ها هر وقت در بودجه و درآمدهای خود دچار کسری و کاهش شدند سریعا به بانك مرکزی برای انتشار پول فشار وارد کرده‌اند.

به همین دلیل و با افزایش حجم پول و نقدینگی در جامعه لزوما خدمات و کالاهای مختلف در جامعه تولید نمی‌شود و تورم به وجود می‌آید و در طول ۵۰ سال گذشته ایران دچار چنین وضعیتی شده‌است.

متاسفانه مجلس طی سال‌های گذشته قوانینی برای عدم افزایش هزینه‌ها و مخارج دولت وضع نکرده؛ از این رو همواره دولت کسری بودجه داشته‌است که نتیجه آن انتشار پول و افزایش هزینه کالاهای مورد نیاز مردم و تورم گسترده در کشور بوده و همواره از ارزش پول کشور کاسته شده‌است. از طرف دیگر به دلیل این‌که هر بانکی متعلق به یك دستگاه و نهاد است خیلی از بانك مرکزی پیروی نمی‌کنند. چون دولت‌ها طی چند سال گذشته اصولا به هیچ قاعده و قوانینی پایبند نبوده‌اند تورم در کشورمان ادامه‌دار بوده؛ این در حالی است که بسیاری از همسایگان‌مان به‌راحتی توانسته‌اند از میزان تورم خود بکاهند و بعضا تورم‌شان تك‌رقمی شود. به عبارت دیگر طی سال‌های گذشته دولت و مجلس به قوانین پایبند نبوده‌اند و هر کاری که مورد پسندشان بوده‌است انجام داده‌اند.

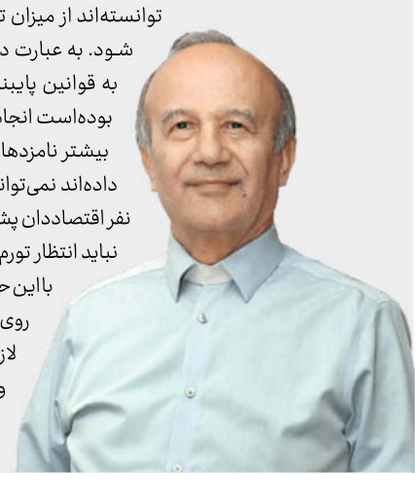

بیشتر نامزدهای ریاست‌جمهوری که وعده تورم تک‌رقمی را داده‌اند نمی‌توانند به درستی تورم را تعریف کنند و حتی چند نفر اقتصاددان پشت حرف‌ها و برنامه‌هایشان نیست، بنابراین نباید انتظار تورم تک‌رقمی در دولت بعدی داشت.

با این حال معتقدم اگر یک دولت ملی باسواد در کشور روی کار آید و مجلس شورای اسلامی نیز با آن همکاری لازم را داشته باشد، در عرض دو سال این امکان وجود خواهد داشت که نرخ تورم به زیر ۵ درصد برسد.

تورم ایران متفاوت از جهان

میثم هاشم‌خانی
اقتصاددان

تا ۷۰ سال قبل (بعد از جنگ جهانی دوم) اختلافی بین اقتصاددان‌ها در دو زمینه وجود داشت؛ اول این که اساسا تورم چطور کنترل یا کاسته می‌شود؟ و دوم این که آیا کاهش تورم باید مهم‌ترین هدف اقتصادی باشد یا اهداف اقتصادی مهم‌تری داریم که اگر تحقق یافتند و در کنار آن تورم هم افزایش یافت، مشکلی نیست. تا حدود ۷۰ سال قبل این اختلاف وجود داشت ولی به مرور زمان از بین رفت تا این که طی ۵۰ سال اخیر همه اقتصاددان‌ها معتقدند مهم‌ترین هدف اقتصادی حکومت‌ها باید کنترل تورم باشد و در عین حال منطقی‌ترین راه کنترل تورم این است که پولی در کشور چاپ نشود تا نقدینگی به وجود نیاید. این موضع از ۵۰ سال قبل مورد توافق تمام اقتصاددان‌ها بوده و خروجی‌اش مهم‌ترین دستاورد علم اقتصادی بوده یعنی در وضعیت فعلی از هر سه کشور دنیا دو کشور تورم زیر ۳ درصد است و این تقریبا به معنای تورم صفر درصد در دو سوم کشورهای دنیا که ۱۲۲ کشور هستند. وقتی تورم به زیر ۳ درصد می‌رسد به این معناست که در آن کشورها نرخ سودبانکی برای همه مردم پایین می‌آید و دولت احتیاجی به اقدامات دیگر برای کاهش نرخ سود بانکی ندارد و به راحتی وام ۲۰ ساله مسکن با نرخ سالانه ۳ درصد سود در اختیار مردم می‌توان قرار داد. وقتی نرخ تورم بالاست سرمایه و پول نقد خود به خود در بازار به سمت خرید و فروش کالاها و دلالی حرکت می‌کند؛ ولی وقتی قیمت‌ها ثابت است دیگر خرید یک کالا، نگه‌داشتن آن به مدت یک‌سال و فروش آن برای هیچ کسی صرفه اقتصادی ندارد؛ بنابراین اساسا موضوعی به نام دلالی در آن کشور وجود دارد پس خود به خود سرمایه‌گذاران به سمت کارهای تولیدی و اشتغال‌زایی می‌روند.

اگر با چاپ پول کشورهای مختلف سرمایه‌دار می‌شدند الان ونزوئلا، زیمبابوه و ایران جزو کشورهای سرمایه‌دار دنیا بودند؛ این در حالی است که سال‌هاست ایران جزو ۱۰ کشور اول تولید و خلق پول در جهان است ولی ثروتمند نشده‌است. فهم تورم در ایران نسبت به سایر کشورهای جهان متفاوت است؛ به همین دلیل می‌توان گفت نرخ تورم تک‌رقمی دیگر برای بیشتر کشورهای دنیا امر پیش پا افتاده‌ای شده‌است ولی هنوز کاهش تورم از ۳۰ درصد به ۲۰ درصد برای ایران یک امر مثبت تلقی می‌شود. ۱۴ کشور از همسایگان ایران تورمشان زیر ۳ درصد است به گونه‌ای که عراق، اردن، افغانستان، آذربایجان، غزه (فلسطین)، قطر، بحرین، عمان، امارات، عربستان، کویت، الجزایر و مراکش تورمشان تقریبا صفر است با این که لزوما کشورهای توسعه‌یافته‌ای هم نیستند.

این‌که تورم زیر ۵ درصد در کشور توسط نامزدهای ریاست‌جمهوری مطرح شده ارزشمند است و بعد از سال‌ها فهمیده‌ایم این امر در کشور شدنی است اما یک موضوع مهم دیگر وجود دارد که واقعا چقدر طول می‌کشد تورم تک‌رقمی و زیر ۵ درصد شود؟ با این حال باید به این نکته اذعان کرد در اغلب کشورها که بالای ۳۰ درصد تورم داشتند و به زیر ۳ درصد رسیده‌اند پنج تا هشت سال این امر به طول انجامیده‌است. تورم تک‌رقمی فناوری عقب‌مانده و از رده خارج است، طوری که اگر فردا ۹ درصد هم بشویم در بین همه کشورهای جهان هجدهمین کشور از نظر میزان تورم بالا هستیم.

برخی کارشناسان معتقدند خلق پول توسط بانک‌ها به ایجاد تورم دامن می‌زند و این مساله جزو بخش پنهان اقتصاد است

نبض اقتصاد

شعارهای انتخاباتی آرزو یا واقعیت؟

عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی ایران با اشاره به این‌که برخی از نامزدهای ریاست جمهوری وعده افزایش یارانه نقدی را می‌دهند، گفت: «این وعده‌ها باید براساس واقعیت و بر مبنای مشکلات واقعی باشد که اقتصاد ایران با آن درگیر است.»

عباس آرگون در گفت‌وگو با ایسنا، افزود: «ما در دوره تبلیغات انتخابات ریاست جمهوری، همواره با یك معضل مهم مواجهیم و آن وعده‌های اقتصادی است که بعضا نامزدها مطرح می‌کنند، اما در نهایت نه مکانیزمی برای بررسی دقیق میزان عمل به آن وعده‌ها وجود دارد و نه هیچ‌یك از این طرح‌ها راستی آزمایی می‌شوند.»

به گفته وی، نتیجه چنین فضایی ایجاد توقع در جامعه برای به وجود آمدن یك تحول جدی اقتصادی است، اما هربار مردم دیده‌اند که تا به مشکلات زیرساختی و کلان پرداخته نشود، عملا این وعده‌ها شانسی برای اجرایی شدن ندارند.

عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تهران با اشاره به وجود قوانین توسعه بالادستی در کشور، اظهار کرد: «ما در هر یك از این برنامه‌ها به شکل کلان، تصویری از آینده مدنظر خود برای اقتصاد ایران را تصویر کرده‌ایم، اما چرا میزان عمل به این برنامه‌ها در دولت‌های مختلف پایین بوده است؟ آیا زمان آن نرسیده تا به جای ارائه وعده‌هایی مردم‌پسند مانند بالا بردن رقم یارانه به مسائل کلان نگاه کنیم؟»

آرگون با بیان این‌که ثبات اقتصادی و تلاش برای جلوگیری بحران‌های جدید، یکی از مهم‌ترین اولویت‌های اقتصاد ایران است، توضیح داد: «بعضا وعده‌هایی مطرح می‌شود که انگار در کوتاه‌مدت می‌توان در اقتصاد معجزه کرد، واقعیت این است که ما باید ابتدا از بدتر شدن شرایط جلوگیری کنیم و سپس نگاهی دقیق به وضعیت اقتصاد ایران برنامه‌ریزی کنیم، زیرا در غیر این‌صورت حتی اجرای این شعارهای مردم‌گرایانه نیز راه به جایی نخواهد برد.»

وی ادامه داد: «اگر اقتصاد ما ثبات داشت و قیمت دلار در همان حدود ۱۰۰۰ تومان سال ۱۳۸۹ باقی مانده بود، امروز یارانه ۴۵ هزار تومانی ماهانه، بیش از ۴۰ دلار ارزش داشت و در واقع ارزش یارانه نقدی در آغاز طرح بیش از ۴۰ دلار بود. اما امروز با توجه به کاهش ارزش پول ملی به کمتر از دو دلار رسیده است. برخی وعده ۱۰ برابر شدن یارانه نقدی را می‌دهند. صرف‌نظر از مشکلات و تبعات احتمالی این طرح، حتی اجرای آن باز هم یارانه ۴۰ دلاری نمی‌دهد و در صورت ادامه افت شاخص‌های اقتصادی، این یارانه نیز ارزش خود را به‌زودی از دست خواهد داد.»

آرگون نقش بخش خصوصی و کاهش تصدی‌گری اقتصادی دولت را دیگر موضوع مهم دانست و توضیح داد: «بررسی وضعیت کشورهای توسعه یافته نشان می‌دهد که در هیچ‌یك از آنها توسعه اقتصادی با محوریت دولت به جایی نرسیده است. ما با وجود آن‌که شعار خصوصی‌سازی می‌دهیم، اما با دولتی مواجهیم که علاقه‌ای به واگذاری بنگاه‌ها ندارد و این امر از سویی به کاهش سهم بخش خصوصی در اقتصاد منجر شده و از سوی دیگر عدم شفافیت، رانت، اقتصاد چند نرخی و بسیاری از دیگر معضلات را به وجود آورده است. تا ما راهکاری برای این دو مشکل پیدا نکنیم، دادن وعده‌های اقتصادی یا عملا اجرایی نخواهند بود، یا نه‌تنها به اهداف‌شان نمی‌رسند که حتی می‌توانند به معضلی جدید مبدل شوند.»

آگهی فراخوان مناقصه

موسسه پایدارسازان قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیا (ص) در نظر دارد، اجرای مناقصه عملیات اصلاح و ساماندهی بخشی از معابر شهر آبادان در منطقه آزاد اروند را از طریق مناقصه عمومی یک مرحله‌ای به پیمانکار واجد شرایط واگذار نماید.

متقاضیان می‌توانند برای دریافت اسناد مناقصه از تاریخ ۱۴۰۰/۰۳/۱۹ به مدت ۵ روز کاری به مدیریت امور قراردادهای موسسه پایدارسازان مراجعه نمایند.

آدرس: اهواز - کیانپارس - خیابان ۱۷ غربی - پلاک ۱۸ - ساختمان ۱۸

شماره تماس: ۹-۳۳۳۸۱۰۰۷-۰۶۱ داخلی ۳۳۶ - امور قراردادها

حداکثر زمان تحویل پیشنهادها ۱۴۰۰/۰۴/۰۲ می‌باشد.

هزینه آگهی بر عهده برنده مناقصه می‌باشد.